

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Головною стратегією національної економіки – є запровадження такої моделі розвитку країни, яка змогла б затвердити Україну, як високотехнологічну державу зі стабільною економікою. При цьому низька вчених вважає, що для цього більше уваги треба приділяти розвитку великих підприємств, бо саме вони розробляють (найчастіше) та впроваджують новітню продукцію. Інші ж вчені стверджують, що для сталого розвитку треба приділяти увагу малому та середньому бізнесу. На мою думку, також доцільно визначати пріоритети у сфері державної підтримки бізнесу зважати на регіональну специфіку. Якщо у східних регіонах це великий бізнес, то на західній частині це скоріше малі та середні підприємства. Однозначним фактом є те, що малий та середній бізнес важлива ланка усієї економіки. Як ми бачимо з практики, у найрозвинутіших країн світу основу економік складають саме вони. Актуальність дослідження цієї проблеми посилюється тим, що повільність і суперечливість процесів подолання кризових явищ в економіці України значною мірою зумовлена саме недооцінкою ролі та значення малого та середнього бізнесу як структуроутворюючого елемента ринкової економіки.

Оцінюючи проблеми, що перешкоджають розвитку можна виділити найголовнішу – нестача фінансування. Для її розв'язання держави забезпечують сприятливі законодавчі умови щодо створення відповідної фінансової інфраструктури. На жаль в Україні цей рівень розвитку не є високим. Слід враховувати, що малий бізнес є основою для створення середнього, а з представників середнього бізнесу формуються великі підприємства та фірми, які у подальшому стають основою економіки. Тому доцільно розглядати саме проблему розвитку малого та середнього бізнесу. Потрібно визначити, що саме малі підприємства мають серйозні переваги над великими. Вони можуть функціонувати, як в великих, так і в маленьких містах, навіть в селах. Розвиток мережі саме малих підприємств дозволяє наблизити сферу виробництва до споживача підвищити ефективність використання місцевих сировинних та трудових ресурсів. На думку підприємців головними чинниками, що перешкоджають розвитку малого та середнього бізнесу є:

- Високі ставки податку
- Низький попит на продукцію національного походження
- Перевірка державними органами
- Складність отримання кредиту

Джерелами фінансування інноваційних проектів, які здійснювали підприємства та організації, є:

- власні кошти компанії (реінвестована частина прибутку, амортизаційні відрахування, страхові суми з відшкодування збитків, кошти від реалізації нематеріальних активів і т.ін.);
- залучені кошти (емісія акцій та інших цінних паперів, внески, кошти на безповоротній основі); -
- позикові кошти (бюджетні, комерційні, банківські кредити).

Проте підприємства дуже рідко використовують тільки одне джерело. Підприємства формують власну індивідуальну модель фінансового забезпечення, за допомоги якої визначається склад і структура джерел фінансування. Проте частина українського бізнесу не має стратегії і звикала до інвестицій у власні розробки та дослідження. До інновацій найбільше наближені великі, економічно заможні організації, що мають достатні фінансові,

кадрові та інтелектуальні ресурси. Аналіз сучасного стану інноваційної діяльності України показує, що у 2016 р. інноваційною діяльністю займалися 1715 підприємств, цей показник у 2015 році становив 1758. Рівень інноваційної активності промислових підприємств у 2016 році склав 16,8 % від їх загальної кількості, а середній показник за період 2014–2015 рр. знаходився у межах 15,8 %, (максимальний показник 18,0 % – у 2000 та 2002 роках) [2]. До прикладу, у Японії, США, Німеччині та Франції частка інноваційно активних підприємств становить 75–85 % від їх загальної кількості. У 2013 році промислові підприємства реалізували інноваційної продукції обсягом на 35,9 млрд. грн., що у загальній сумі складає лише 3,4 %, в країнах Європи цей показник становить – 75 %. Парадоксальним є той факт, що більша частина українських малих та середніх підприємств (86%) бачить державу «перешкодою» або «ворогом» ведення бізнесу, і практично та ж частина (89%) очікує прямої чи непрямой підтримки від держави. У той же час органам місцевого самоврядування підприємці довіряють відчутно більше (62%), ніж центральним органам влади (Уряд – 30%, Президент – 25%, Парламент – 22%). Це свідчить про високі очікування від реформи децентралізації. Тому для інноваційного підприємництва, особливо малого та середнього, на думку науковців, надзвичайно важливими є системні компенсаційні заходи з боку держави – пільги з податків, можливості отримання безвідсоткових позичок або кредитів на пільгових умовах, отримання державних замовлень. Завдяки заохочувальним програмам розвитку підприємництва можна сприяти тому, що інноваційні продукти та технології можуть стати економічно вигідними для малих і середніх підприємств, а головне конкурентоздатними на ринку, як це робиться у країнах з розвинутою ринковою економікою. У відповідності до п.2 ст.16 Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 № 4618-VI [3] основними видами фінансової державної підтримки можуть виступати:

- часткова компенсація відсоткових ставок за кредитами, що надаються на реалізацію проектів суб'єктів малого і середнього підприємництва;
- часткова компенсація лізингових, факторингових платежів та платежів за користування гарантіями;
- надання гарантії та поруки за кредитами суб'єктів малого і середнього підприємництва;
- надання кредитів, у тому числі мікрокредитів, для започаткування і ведення власної справи;
- надання позик на придбання і впровадження нових технологій;
- компенсація видатків на розвиток кооперації між суб'єктами малого і середнього підприємництва та великими підприємствами;
- фінансова підтримка впровадження енергозберігаючих та екологічно чистих технологій
- інші види не забороненої законодавством фінансової державної підтримки.

У цілому підсумки інноваційної діяльності українських підприємств за останні роки дають змогу зробити висновок про подальше поглиблення стагнації в інноваційній сфері, нехтування в державній політиці потребами формування технологічних основ нової економіки. Сучасний стан малого та середнього бізнесу на даному етапі є недостатнім у зв'язку з фінансово-економічною ситуацією і політичною нестабільністю. Досвід малого підприємництва в розвинутих країнах свідчить про те, що тільки завдяки поєднання та комбінування різних форм, методів засобів регулювання й підтримки, головними серед яких є: фінансово-кредитна підтримка, що передбачає прямі гарантовані позики, цільове субсидювання, цільове бюджетне фінансування й сприятлива податкова політика, що передбачає пільгове оподаткування. Якщо не замінить своє ставлення до малого бізнесу, хоча за приблизними статистичними даними зараз в ньому (з урахуванням тіньової економіки) бере участь близько 30% населення) Україна залишатиметься відсталою країною з неактивним населенням та ресурсною економікою. В кращому випадку, уряд та підприємці разом з європейськими партнерами почнуть використовувати потенційні можливості та

перетворюють малий та середній бізнес на дієвий механізм розв'язання економічних і соціальних проблем, зменшення рівня тіньового обороту у цій сфері, поліпшення бізнес-клімату та створення позитивного іміджу для залучення майбутніх інвестицій.

Література

1. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України - <http://www.me.gov.ua/>
2. Державна статистика України. – <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 № 4618—VI.

УДК 336.64

Косташ К.А.

НЕОБХІДНІСТЬ ГЕНЕРАЦІЇ SPIN-OFF КОМПАНІЙ В РАМКАХ АКАДЕМІЧНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Динаміка розвитку світових процесів зумовлює пошук найоптимальніших шляхів реалізації міжінституційних зв'язків. Академічне підприємництво є способом передачі знань і технологій від наукової та освітньої сфер до приватного бізнесу. Спін-офф компанії при цьому є необхідним рішенням, для посилення взаємозв'язку між державою-бізнесом-наукою, особливо за умови їх комерціалізації. Задля усвідомлення необхідності генерації спін-офф компаній варто детально вивчити їх актуальність та проблематику в сучасних умовах.

Сучасний стан університету демонструє його розвиток як інституту, що характеризується відмінностями від його традиційного формату, як освітньої або наукової установи. Актуальність освітніх і наукових функцій університету залишається незмінною, однак, спостерігається трансформація внутрішніх процесів відповідно до нових завдань в рамках економіки, заснованої на знаннях [1]. Підготовка висококваліфікованих кадрів для підприємств країни і проведення наукових досліджень тепер поєднуються з підприємницькими завданнями самого університету. Одним з найбільш відомих і поширених способів комерціалізації наукового знання є генерація спін-компаній в університеті.

Спін-компанія представляє собою мале інноваційне підприємство, утворене на базі результатів науково-дослідної діяльності материнської організації. Дане підприємство відділяється від материнської організації з метою подальшої самостійної розробки, освоєння і впровадження на ринок нового продукту або технології [3].

Значимість спін-компаній визначається ситуацією, яка полягає в тому, що радикальні нововведення, здатні впливати на розвиток галузі з незмінною закономірністю стають результатом діяльності малих і середніх підприємств, які здійснюють свою діяльність на піку науково-технічного прогресу.

Актуальність процесу генерації спін-компаній при університетах обумовлюється наступними факторами: на ринку з'являються нові підприємства, що реалізують нові технічні та технологічні розробки; скорочуються матеріальні витрати за рахунок використання університетських площ і обладнання; створюються нові робочі місця; є мотиваційна складова для студентів, аспірантів та наукових співробітників з точки зору реалізації їх розробок в якості продукції власного підприємства при матеріальній підтримці університету; наукові розробки університету можуть бути реалізовані в реальному секторі економіки; університет стає співзасновником нового підприємства і отримує додатковий дохід, який дозволяє розширювати області університетських досліджень і сприяти фінансуванню нових проектів; є потенціал формування стійких зв'язків з створеними підприємствами і залучення їх в освітній процес університету.

Передумовами для розвитку підприємництва в університетах є внутрішня мотивація розробників і дослідників до впровадження отриманих результатів на ринок, а також